

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—, POLUGODIŠNJE I TROMJESEČNO SURAZMJERNO, MJESEČNO K 2.50. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU. PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -
:: TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871. ::

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNI UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. II.

ŠIBENIK, petak 16. listopada 1914.

BR. 124

Osam zborova njemačko - austrijske vojske pred Varšavom. Pri opsadi Antwerpna 5.000 zarobljenih, 22.000 razoružanih, ratni plijen sa 500 topova.

Iz opsade Przemysla.

Ruski general pozivlje na predaju. Odgovor zapovjednika utvrde.

BEČ, 15. listopada. Službeno se saopćuje:

Dne 2 ov. mj. u 3 sata poslije podne bilo je kod zapovjedništva utvrde u Przemyslu od parlamentaraca predano slijedeće na zapovjednika utvrde generala Glücka upravljeno pismo:

„Zadnji uspješni bojevi naših četa pružili su mogućnost, da opkolim Vašoj Preuzvišenosti povjerenju utvrdi. Kakvu pomoć za Vas izvana držim nemogućim.“

Da se uzalazno protijevanje krvi spriječi, nalazim pravodobnim Vašoj Preuzvišenosti predložiti pregovore o predaji utvrde, pošto bi u ovom slučaju bilo moguće izposlovati od prethodne komande za Vas i Vašu garnizonu častne uvjete.

Ako Vaša Preuzvišenost želi, da pregovori počnu, onda neka blagoizvoli saopćiti svoje uvjete našem na to opunovlaštenom delegatu podpukovniku Wandamu.

Hvatam ovu priliku da Vašoj Preuzvišenosti izrazim moje veleštovanje.

Zapovjedništvo Przemysla blokirajuće vojske Radko Dimitrijeff, general“.

Na ovo pismo uzsljedio je odmah odgovor, koji je glasio:

„Gospodine komandante! Nalazim izpod moje časti na Vaš sramotni predlog meritorno odgovoriti.“

Zapovjednik posade PRZEMYSLA“.

Kako je već poznato, Rusi su doživili to, da su opsadu Przemysla morali napustiti. Želje dakle bugarskog izroda generala Dimitrijeva nisu se is-

punile, te je zapovjednik posade u Przemyslu dobro rekao, kada je njegov predlog za predaju utvrde nazvao sramotnim.

U ruskoj Poljskoj.

Nasrtaj u Istočnu Prusku.

BERLIN, 15. listopada. Na istočnom ratištu položaj je takav, da se ruski nasrtaj u Istočnu Prusku može smatrati propalim.

Osam zborova pred Varšavom.

BERLIN, 15. listopada. Napadaj naših u Poljskoj rame o rame s austro-ugarskom vojskom borećih se četa uvijek sve dalje napreduje.

Naše čete nalaze se s jedno osam zborova pred Varšavom.

Poraz Rusa.

BERLIN, 15. listopada. Ruski nasrtaj, poduzet iz linije Ivanogorod-Varšava preko Visle, na čitavoj liniji bio je suzbiven. Rusi su imali teške gubitke.

U GALICIJI.

Rusi potiskivani prema blatičima.

BEČ, 15. listopada. Službeno se saopćuje:

Jučer su naše čete osvojile utvrđene visove Starosola (jugoistočno od Przemysla). I proti Starom-samboru naš napadaj dobiva prostora.

Sjeverno od rijeke Strwiewa (južno od Przemysla) imamo u našem posjedu veliki broj visova sve do jugoistočnog fronta Przemysla.

Na Sanu, niz vodu kraj Przemysla, također se vodi borba.

Naša potjera za neprijateljem preko Karpata dossegla je Wyskow i Skole.

Generalmajor HOEFER.

U FRANCESKOJ.

BERLIN, 15. listopada.

Generalni štab saopćuje:

Napadaji Francuza u okolišu Alberta bili su odbiveni.

Inače na zapadu nema nikakve promjene.

PLIJEN U ANTWERPENU.

5.000 zarobljenih. - 22.000 razoružanih. - 500 topova.

BERLIN, 15. listopada.

Generalni štab saopćuje:

Za zauzeća Antwerpna zarobljeno je 4.000 do 5.000 neprijatelja. Na holandskom pak zemljištu razoružano je 20.000 belgijskih i 2.000 engleskih vojnika.

Ratni plijen u Antwerpenu je velik, a najljepši dio čine 500 topova.

Rusi izgubili 800.000 ljudi.

Glas ruske vlade.

„Utro Rossije“ javlja na temelju službenih vladinih podataka, da su Rusi u dojučakšnjim borbama ravno izgubili 800.000 momaka. U tom broju uključeni su pali, ranjeni, nestali i zarobljeni kao i oni, koji su najmanje kroz desetak dana bili nesposobni za boj.

Srpski gubitci.

„Süds. Korr.“ javlja iz Niša: Gubitci srpske vojske do sada broje 60.000 vojnika i 600 častnika. Vojna uprava nastoji, da te gubitke nadomjesti novcima, ali se, naročito u novoj Srbiji, pučanstvo ustručava, da dadne novake, a osim toga taj je novi materijal nepouzdan. To se razabire iz činjenice, da su mnogi častnici našli smrt od ruku svojih podčinjanih, tako n. pr. brigadir Budanović i pukovnik Muljević. Zadnji su bojevi razorno djelovali na duh vojske, a oskrba živcem, te njega ranjenika posvema su nedostate.

Navala na Belfort.

Prva vijestima iz Basela, Francuzi očekuju neposredno navalu na Belfort. Veći dio građanskog stanovništva ostavlja tvrdjavu: 25.000 je osoba otpremljeno u južnu Francusku. U srijedu su Francuzi ispraznili južni Elsass.

Sarajevski atentat pred sudom.

U daljnjem preslušavanju izjavljuje Čabrinović, da je za njegov atentat bilo mjerodavno uvjerenje da nadvojvoda nasljednik stoji na putu ostvarenju ideala ujedinjenja svih Slavena otcijepljenjem od Austro-Ugarske pokrajina, u kojima obitavaju Srbi, i radi toga morao je biti uništen. Na kraju tvrdi Čabrinović da nije njegova namjera bila ubiti nadvojvodu, nego Hohenberg, a uopće kaj se da se je upustio u atentat obzirom na užasne sadašnje posljedice.

Opuženi Princip izjavljuje da ne žali čina. On nije nikakav zločinac, već je samo htio da iskorijeni zlo. Nadvojvodu nije ni on nije htio ubiti; to se je slučajno dogodilo. — U beogradskoj gimnaziji postao je uvjereni Srbin i radikalni nacionalista. Mrzio je Austriju jer je od nje slutio zlo po južne Slavene i zato je zajedno sa Čabrinovićem i Grabežom odlučio da ubije nadvojvodu Franja Ferdinanda kojega je on smatrao najvećom pogibelju za ujedinjenje Srba i južnih Slavena pod srpskim gospodstvom. Misija je Srbije da otcijepi Bosnu i Hercegovinu od Austrije. Tako misli svaki pristojni Srbin.

U ostalome ponaša se Princip jako rezervirano. Većinom je odgovarao izbjegavajući, ne htijući da ikoga opteret.

Princip zatim opisuje kako je došao u posjed revolvera Brownig, kojega je kupio srpski major Tankosić.

Princip napokon priznaje, da je početkom svibnja pisao iz Beograda ličnu da će u Sarajevu biti izveden atentat na nadvojvodu i da će on nabaviti oružje. U toliko preporučuje ličnu da nadje drugova u Sarajevu.

Ukinuće carine na žitija.

Carina je državni namet, što se plaća na stvari, koje iz inozemstva bivaju unesene u našu državu. Ovaj je namet bio privremeno do dalje odredbe ukinut, te ga se ne smije zamijeniti sa potrošarinom (dazio-consumo), koja ostaje u kreposti, a plaća se pri ulazu trgovine u stanovita mjesta podložna potrošarini.

Ukinuće carine stupilo je na snagu u čitavoj monarhiji danom 9. ov. mj. Tim je udovoljeno upornom traženju svih slojeva pučanstva, koje je od ukinuća carine očekivalo i očekuje, da će se cijene žitija i brašna, koje su silno poskočile, sniziti, ili barem da se neće dalje povisivati. Ukinućem carine išlo se je za tim, da se omogući i olakoti uvoz žitija iz inozemstva.

Još dakako nije moguće osjetiti koju polakšicu od ukinuća carine, niti se daje približnom izvjesnosti predvidjeti, koje će nam posljedice u buduću ovo olakočenje uvoza hrane donijeti, pošto je po moru, zbog ratnih prilika, uvoz trgovine iz inozemstva, ako ne sasvim spriječen, ali svakako jako otežan.

Zanimat će mnoge naše čitaoce doznati, koliko je iznašla carina na razna žitija, što su se uvažala iz inozemstva. Po obćem carinarskom cijeniku plaćalo se je pri uvozu iz inozemstva:

Na svako 100 klg. pšenice	K 6-30
„ „ „ „ raži	5-80
„ „ „ „ ječma	2-80
„ „ „ „ kukuruza	2-80
„ „ „ „ zobi	4-80
„ „ „ „ graha i leća	4-50
„ „ „ „ brašna, tje	15-
stjenine i ostalih proizvoda od žitija	

Ovi su dakle nameti bili ukinuti do dalje odredbe. Mora se paziti, da uslijed raznih trgovačkih ugovora sa pojedinim državama, neki od gornjih nameta bili su nešto sniženi za pojedinu državu; ali se tu radi o neznačajnom sniženju, dopušteno u obćem carinarskom cijeniku, ispod kojega nije se ni putem trgovačkog ugovora moglo dalje sniziti carinu.

Trgovački i gospodarski krugovi uopće kao da se ne nadaju, da će uslijed ukinuća carine pasti cijena žitijam, i s toga ne odustaju od traženja, da se ustanovi za cijelu državu maksimalna cijena žitija i brašna, preko koje špekulacija ne smije da ide. Tako su otrag dana bili na konferenciji kod ministra predsjednika grofa Stürgaha sveučilišni profesor narodne ekonomije Dr. Filipović i zastupnik, poznati ekonomista Pantz, koji su to pitanje zagovarali, i ponijeli sobom utisak, da vlada nije nesklona uvedenju maksimalnog cijena na žitija i brašno.

Nego osim ovog pitanja trgovački i gospodarski krugovi u Austriji bili su u svoje doba postavili i treće pitanje, biva: prisilno očitovanje i popis svekolike zalihe žitija, što se kod trgovaca i velikih špekulanata nalaze. Izgleda međutim, da se je pustilo, da

ovo pitanje pane, a to zbog raznih razloga, koji u današnjim prilikama takav popis ne čine ni potrebitim ni oportunim.

O KOLERI.

Dr. Josip Pasini.

IV.

U kratko su gori navedeni načini, kako da čovjek sam uzgornje raditi za suzbijanje zaraze, a sad opet u kratko nešto o socijalnom suzbijanju kolere.

Cinjenica je, da je kolera, otkad je donešena u Evropu, imala uvijek za drugove glad i rat. To nam dokazuju godine 1831. i 32., 47.-49., 54.-55., kada je harala i u Francuskoj i u Pruskoj i u Rusiji.

Staranje o hrani stanovništva, osobito radništva, je za vrijeme kolerne epidemije osobito potrebno.

Pitanje vode je također pitanje socijalnog karaktera. Većina epidemija imala je svoj izrok u vodi, zato je pojmijivo, koliko treba paziti, da li je voda dobro filtrirana i da li se u cijevi ne izliva zemlja i da li cijevi vode, ma na koji način, ne komuniciraju sa gradskim kanalima, što bi još pogubljeno bilo.

Da se stane na put širenju kolere, vrlo je važna dezinfekcija ili raskuženje stana od kolere zaraženog čovjeka. Još većnu pažnju treba posvetiti rublju i zahodu, dotično mjestima, gdje se on u zadnje vrijeme ispraznjivao. Sva ta mjesta i stvari, kojima se bolesnik služio, treba raskužiti t. j. uništiti uzročnike kolere, te na taj način zapriječiti njihov daljnji razvitak.

Razna su sredstva, koja uništavaju vibrione kolere, te služe kao raskužna sredstva. U prvom je redu vatra. Ova je metoda vrlo dobra, ali samo za gvozdene i jeftine predmete.

Rublje se raskuži, ako je dulje vremena (po sata) u vodi, koja vrije ili u vodenom pari od 100°.

Rastopina sulfamata (1:2000) uništava vibrione u roku od 5 časa, fenol (1:100) u 5 časa, a rastopina solne i sumporne kiseline (1:1000) uništava u par sekundi. Za sva ova sredstva treba pobližih uputa, jer neka uništavaju vibrione, ali šteti u pokušaju, koje se hoće raskužiti.

Da se raskuže zahodi i djubrišta, ne smije se prekrštenih ruku čekati, da se pojavi kolera, te da se tek onda, možda za prvi put, operu i raskuže. Ako se kilogram živoga vapna pomiješa sa četiri kilograma vode, te tom smjesom namažu svi dijelovi zahoda, ovo je dovoljno i jeftino za raskuženje zahoda i djubrišta.

Za vrijeme zadnjih epidemija upotrebljavane su profilaktične vakcine osnovane na principu aktivne imunizacije. Pri tome se postupa na način, da se čovjeku dva puta u razmaku od 15 dana uštrca pod kožu stanovišta mala doza živih ili ubijenih vibriona. Kroz to vrijeme nastaju u organizmu takove sastavine, koje imaju svojstvo, da unište vibrione, kad oni dodju u crijeva čak i u velikoj mjeri. Ovo svojstvo dobija organizam tek nekoliko dana iz drugog uštrcanja, a traje po prilici samo 15 mjeseci. Navrćenje kolere ima po statistikama dobar uspjeh. Princip navrćenja kolere ima i svojih protivnika, jer navrćenjem kolere nije rečeno, da je isključeno razboljenje.

U borbi protiv kolere nema za sada nijedno specifično sredstvo, koje se može upotrebiti kao lijek. Liječenje je još uvijek simptomatično.

Iz svega, što je gori navedeno, daje se razabrati, da je kolera uistinu teška bolest, da se lako širi, da protiv nje nema specifičnog lijeka, ali ipak razuman čovjek može da mirno gleda na tu zarazu, ako mu je uvijek pred očima način, na koji se bolest širi i kako valja da se od nje čuva.

Novi papinski drž. tajnik.

Na mjesto preminulog papinskog državnog tajnika kardinala Ferrate imenovan je kardinal Petar Gasparri.

Novi talijanski ministar rata.

Usljed odstupa generala Grandi imenovan je za ministra rata general Zuppelli. On je rodom iz Kopra.

KONJ

dobar, prodaje se. Obavijesti daje uprava našega lista.

Grad i okolica.

Otvor naše realne gimnazije. Ugodno se je dojmilo cijelog gradjanstva, nastavnika i učenika, što je pokrajinska školska vlast dozvolila, da se naša realna gimnazija otvori na 19 ov. mj. tako da učeća mladost neće pretrpjeti u svojoj obuci nikakve štete. Šibensko gradjanstvo ljubi taj svoj mladi srednji zavod kao zenicu oka svoga; za nj su i občina i gradjani doprinijeli mnogo žrtava i truda; pa je naravno, što je kod nas svaki sviestan gradjanin bio zlovoljan i zabrinut videći, da se druge srednje škole u pokrajini otvaraju, a naša ne; premda nije postojao nikakav opravdan razlog, da naša realna gimnazija ostane zatvorena.

Šibensko gradjanstvo ostaje u velike harno Njegovoj Preuzvišenosti gosp. Namjesticu grofu Attems, kao i Presvijetlom gospodinu pomorskom zapovjedniku kontradmirału Zaccaria, koji su onom priznanom spremnosti, koja im je prirodjena — osobito kad se radi o promicanju stvari obćeg javnog interesa — omogućili, da se i naša realna gimnazija otvori.

Program koncerta u korist „Crvenog Krsta“. I. Dio. Carevka za orhestar. 1. Boito: „Mefistofele“ za orhestar. — 2. Lisinski: „Porin“, Romanca „Zorko moja“, gosp. Tino Pattiera. — 3. a) Godard: Berceuse; b) Moskovski: Bolero; za violin gospodin Siegfried Mayer. — 4. Verdi: „Krabuljni ples“, Prizor i arja iz III. čina „Ma dell' arido stelo divulsa“, gdjica Ester Mazzoleni. — 5. Bizet: „Carmen“, Romanca o svijetu, gosp. Tino Pattiera.

II. Dio. 6. Schubert: „Quartet in la minore“, gospoda dr. G. Miagostovich, Petar Delfin, Petar Bucchich i Dr. F. Colombani. — 7. Wagner: „Lohengrin“, Pripovijest o gradu, gosp. Tino Pattiera. — 8. Puccini: „Butterfly“, romanca: „Un bel di vedremo“, gdjica Ester Mazzoleni. — 9. Sarasate: „Ciganske kajde“, za violin i za glasovir, gdjica Rina i Sylva Raimondi. — 10. Verdi: „Aida“, „Or ti rivedo mia dolce Aida“. Dvopjev za sopran i tenor gdjica Ester Mazzoleni i G. Tino Pattiera. — Kapelnik i ravnatelj g. Pietro Zuliani.

Ranjeni i bolesni vojnici u Šibeniku. Prispjeli su nadalje u naš grad sljedeći ranjenici od 23. domobranske pukovnije: Bujas Jerko iz Šibenika, Župan Ivan iz Loputa kod Benkovca, Scotti Stjepan iz Šibenika, Tomašević Mirko iz Smrdelja kod Benkovca, Zec Ante iz Raba, Kokić Miho iz Šibenika, Rošić Petar, Četnik Luka i Vojković Petar. Od 37. dom. pukovnije Rajdija Musa Josip i Palestina Mate. Od 22. pj. puk. Šare Ante iz Šibenika.

Skradin za „Crveni Križ“. Kao IV iskaz doprinosa za Crveni Križ u Skradinu doprinio je gosp. Rikard Agazzi viši građevni savjetnik kr. 20. Do sada iskazano Kruna 1160:96. Ukupno sakupljeno do sad u Skradinu Kr. 1180:96.

JAVNA ZAHVALA.

Moja supruga Marija nalazila se pri rođenju u velikoj opasnosti života. Gosp. dr. Ivan Botteri, liječnik privjenac pokrajinske bolnice u Šibeniku, spremno i samoprijelegorno odazvao se pozivu, dohrlu u Tijesno, te ovdje i poslije u pokrajinskoj bolnici uložio svoju prokušanu vještinu i sav svoj mar, da mi ljubljeno biće spasi od smrti.

Danas je, hvala poživnosti dr. Botterija, moja supruga zdrava. Neka mi Svevišnji naplati čovjekoljubno nastojanje, a od mene mu vječita harnost.

Tijesno, 15 listopada 1914.

Dušan Gjelpi.

VELIKA ZLATARIJA

GJ. PLANČIĆ

Vis - Starigrad - Velaluka

ŠIBENIK.

MLIJEKO: kralje i ovčije čisto, naravno i sterilizirano, prodaje po 40 para litar, Uzorna Mljekarna J. Drezga.

Remington Standard

Jedan pisanih strojeva

milijun

u porabi.

Model X i XI.

BEZ KONKURENCIJE

Podpuno

amerikansko pokušstvo

GLOGOWSKI & Co. - TRST

Piazza della Borsa No. 14 I kat

Telefon br. 17-70.

NAJMODERNIJE POSJETNICE

IZRADUJE

HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA U ŠIBENIKU

U. Z. S. O. J.

Na znanje onima, koji sebe ili djecu na život osigurati žele.

Prije nego se osiguraju kod tuđih zavoda, neka dadu prvenstvo našem jedinom domaćem zavodu

„CROATIA“

koji ima razne cjenike uz povoljne uvjete; razjašnjenja i upute rado daje Zastupstvo

KOPANI & MILKOVIĆ

ZADAR :: DALMACIJA.

Zavod također preuzima osiguranja proti požaru.

PUNIR ZA DALMACIJU

za jednu bečku eksportnu kuću po mogućnosti za sinitčarije prima se odmah. Uzima se u obzir samo vješta čestita osoba.

ADRESA:

ROSENBERG

Hotel Troccoli - Split. Beč VI., Mariahilferstrasse 170.

PREDPLAĆUJTE SE NA „HRVATSKU MISAO“.

HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA

ŠIBENIK

UKNJIŽENA ZADRUGA SA OGRANIČENIM JAMSTVOM (Dr. A. DULIBIĆ I DRUG)

OBŠKRBLJENA JE SVIM MATERIJALOM, TAKO DA JE U STANJU TOČNO, BRZO, U MODERNOM SLOGU TE UZ VEOMA UMJERENE CIJENE IZRADJIVATI SVE RADNJE SPADAJUĆE U TISKARSKU STRUKU

IZRADUJE POIMENCE POSJETNICE, TRGOVAČKE MEMORANDUME, RAČUNE, NASLOVNE LISTOVE, TRGOVAČKE I SLUŽBENE OBVOJE, VJENČANE KARTE, PLESNE I DRUGE ZABAVNE POZIVE I PROGRAME, OSMRTNICE, CIJENIKE, JESTVENIKE I T. D. I T. D.

VELIKO SKLADIŠTE TISKANICA ZA OBĆINE I ŽUPSKE UREDE.

PRODAJA RAZNOVRNOG ČISTOG PAPIRA I OBVOJA.

OSIGURANJE ŽIVOTA

u raznolikim najnovijim, modernim i vrlo povoljnim kombinacijama preuzima jedini domaći osiguravajući zavod

„CROATIA“

Osiguravajuća zadruga u Zagrebu. - Utemeljena god. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice.

GLAVNA ZASTUPSTVA: Osek, Rieka, Sarajevo i Ljubljana.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. 1. II. kat. Telefon 25-94.

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica, industrijalnih poduzeća).
2. Osiguranja pokretnina (pokušstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.)
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, sijena itd.)

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim poslovnim granama iznosi K 3,375.050.88
Prihod premija s pristojbama K 1,571.135.97
Isplaćene odštete od postanka zavoda K 6,400.996.52

Sposobni posrednici i akvizitieri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

KNJIGOVEŽNICA

HRVATSKE ZADRUŽNE

TISKARE U ŠIBENIKU

u. z. s. o. j. (Dr. ANTE DULIBIĆ I DRUG).

UVEZUJE DUGOTRAJNO I SOLIDNO SVAKE VRSTI UVEZA, KAO: PROTOKOLE, MISSALE, MOLITVENIKE I SVE U TU STRUKU SPADAJUĆE RADNJE.

CIJENE UMJERENE. — IZRADBA BRZA I SOLIDNA.

Raznovrstne, umjetnički izradjene koraljne uredne nakite izradjuje

RIBARSKO - KORALJSKA ZADRUGA U ŠIBENIKU.

Radiona i izlozi nalaze se na obali kraj perivoja.